

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางการเกษตร สภาพเศรษฐกิจและสังคมกับความต้องการในการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงใหม่และ 3) แนวทางในการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ จำนวนทั้งหมด 386 คน ในพื้นที่ 7 อำเภอ 7 ตำบล จำนวนพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินทั้งหมด 74,122 ไร่ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด-ต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบปกติ

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 49.39 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 นับถือศาสนาพุทธ มีสถานภาพสมรส

มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน มีแรงงานที่ใช้ในการเกษตรเฉลี่ย 2 คน มีพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

ทั้งหมดเฉลี่ย 5.78 ไร่ พื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 0.25 ไร่ พื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดเฉลี่ย 5.10 ไร่ มีอาชีพปลูกพืชไร่ พืชสวนและเลี้ยงสัตว์ ร้อยละ 37.00 78.00 และ 15.00 ตามลำดับ มีลักษณะการทำการเกษตรปลูกพืชเชิงเดี่ยว ร้อยละ 45.90 การปลูกพืชหลายชนิดและเลี้ยงสัตว์ร้อยละ 14.00 การเลี้ยงสัตว์อย่างเดียวร้อยละ 1.30 มีรายได้ต่อครัวเรือนจากการปลูกพืชเฉลี่ย 25,907.51 บาท รายได้จากการเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 3,032.12 บาท รายได้จากการรับจ้างเฉลี่ย 12,615.49 บาท ภาวะหนี้สินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เฉลี่ย 86,150.26 บาท ภาวะหนี้สินจากธนาคารพาณิชย์เฉลี่ย 2,538.86 บาท ร้อยละ 99.70 มีทุนในการทำการเกษตรเพียงพอ

เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินจังหวัดเชียงใหม่ มีความต้องการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการผลิตพืชและสัตว์ และด้านการบริหาร และจัดการกลุ่ม อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พื้นฐานส่วนบุคคล ปัจจัยทางการเกษตร สภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่มีผลต่อแนวทางในการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งสามารถแยกเป็นประเด็นย่อยได้ดังนี้ คือ 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ อาชีพทางการเกษตร รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ และภาวะหนี้สินจากธนาคารพาณิชย์ 2) ด้านการผลิตพืชและสัตว์ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ อาชีพทางการเกษตร รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ และภาวะหนี้สินจาก ธ.ก.ส. 3) ด้านการบริหารและการจัดการ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับ ระดับการศึกษา พื้นที่อยู่อาศัยในเขตปฏิรูปที่ดิน อาชีพทางการเกษตร รายได้จากการเลี้ยงสัตว์ รายได้ในครัวเรือน และรายได้จากการปลูกพืช

ปัญหา อุปสรรคในการทำการเกษตรในเขตพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน พบว่า คุณสมบัติของดินในบางพื้นที่มีการอุ้มน้ำมากเกินไปทำให้น้ำท่วมในฤดูฝนของพื้นที่ทำการเกษตร อีกทั้งดินเสื่อมคุณภาพ ดินน้เข้าแปลงเกษตรชำรุดเสียหายและบางพื้นที่ยังไม่มีถนนเข้าแปลงเกษตร และไม่มีไฟฟ้าเพื่อการเกษตร เกิดโรคแมลงระบาด พื้นที่ที่ได้รับสิทธิในการเข้าทำประโยชน์ไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก และราคาผลผลิตตกต่ำเนื่องจากไม่มีตลาดรองรับ

แนวทางในการพัฒนาอาชีพของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน 1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน คือ การปรับปรุงและซ่อมแซมแหล่งน้ำและถนนที่มีอยู่เดิม การขยายเขตไฟฟ้าเพื่อเกษตรกรรม 2) ด้านการผลิตพืชและสัตว์ คือ การส่งเสริมความรู้ในการผลิตพืชและสัตว์ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต การให้ความรู้ในการบริหารจัดการดิน ส่งเสริมแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง 3) ด้านการตลาดและการจัดการ คือ ส่งเสริมการรวมกลุ่มและพัฒนากลุ่มเดิม การเพิ่มเงินทุนดอกเบี้ยต่ำให้แก่เกษตรกรรายย่อย การจัดหาตลาดกลางเพื่อการเกษตรในระดับชุมชน ให้ความรู้และความเข้าใจในเรื่องกรรมสิทธิ์การครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

The objectives of this research were to study 1) the problems and farmers' needs on the occupational development in land reform zone, Chiang Mai province, 2) the relationship between personal characteristic factors, agricultural factors, and socio-economic conditions and the needs of farmers on occupational development in land reform zone, Chiang Mai province, and 3) the approach of occupational development in land reform zone.

The samples of this study were 386 farmers in 7 subdistricts of 7 districts in land reform zone, Chiang Mai province with total 74,122 rai of land reform area. Data collection was done through questionnaires. Statistical techniques used were percentage, mean, standard deviations and simple linear multiple regression analysis.

From the research finding, it was found that the majority of farmers were male with an average age of 49.39 years. Most of them graduated 4th grade of primary education level. They were Buddhist and married. An average of family member was 4 persons with household labor averagely 2 persons. The farmers occupied land in the land reform zone averagely 5.78 rai with residential land 0.25 rai, and agricultural land averagely 5.10 rai. Their occupations were field crop farming, horticulture, and livestock raising as 37 %, 78% and 15% respectively. They conducted monoculture,

14% mixed culture and livestock raising, and 1.3 % livestock raising only. Agricultural earnings per household was 25,907.51 baht, livestock raising income was 3,032.12 baht and average hiring income was 12,615.49 baht. The farmers had average dept burden from the Bank of Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC) 86,150.26 baht and from the commercial bank averagely 2,538.86 baht. Most of them had enough fund for their agricultural farming.

Farmers in the land reform zone needed the infrastructure, crops and livestock production at moderate level as well as administration and management.

According to the hypothesis testing, it was found that personal characteristic, agricultural factors and socio-economic condition were affected to the approach of occupational development in land reform zone. It could be separated into minor issues as follows: 1) infrastructure was significantly related to agricultural occupations, livestock raising income and dept burden from the commercial bank, 2) crops and livestock production was significantly associated to agricultural occupations, livestock raising income and dept burden from the BAAC, 3) administration and management was significantly related to education level, residential land, agricultural occupations, livestock raising income, and household and crop income.

Problems and obstacles of farming in the land reform zone were flood in farmland, soil degradation, damaging road or lack of farm road, lack of power supply in farm, outbreak of crop pests, insufficiency of farmland, low price of production.

Approaching to occupational development of land reform zone, 1) on the infrastructure, the concerned agencies should improve water supply and road, and increase power supply in farm, 2) on the crops and livestock production, concerned agencies should support crop and livestock knowledge extension, inputs, soil management knowledge, and self-sufficient economy program, 3) on the administration and management, they should support and develop group establishment, increase fund in agriculture at low interest rate to farmer, support for marketing outlets, and provide knowledge and understanding on land ownership rights in the land reform zone.